

הקדמה לסדר ויקרא

נאסף ונלקט בסייעתא דשמיא
ע"י ישראל יצחק הלוי איצקוביץ

03-6167043

צורת מזבח החיצון

המזבח היה עשוי שלושה ריבועים זה על גבי זה, וכל ריבוע קטן מחבירו לכל צד בשיעור אמה,

(1) יסוד החלק התחתון קרוי יסוד, היסוד לא היה בולט אמה בכל ארבעת הרוחות אלא בצד מערב וצפון היה

על פני כל אורך המזבח, ובצד מזרח ודרום היה רק באורך אמה, (ובגמי זבחים מבאר מדוע לא היה בולט שם רק אמה) היסוד היה גבוה אמה בת חמישה טפחים, ובצד מערב וצפון היה אורך שלושים ושניים אמה.

(2) סובב החלק האמצעי קרוי סובב ע"ש שהכהנים היו סובבים על גביו את המזבח בשעת הזאת הדם, או משום

שריבוע זה סובב את המזבח מכל ארבעת הרוחות בשונה מהיסוד, גובה הסובב היה חמש אמות, ואורך שלושים אמה לכל צד, על סובב זה עלו הכהנים מהכבש כדי להזות דם החטאת שצריך להזות את דמה בחצי העליון של המזבח, ועולת העוף שסדר מליקתה בחצי העליון.

(3) חוט הסיקרא קו אדום הקיף את המזבח מכל ארבעת הרוחות כדי שידעו עד היכן גובה חצי המזבח

וע"י זה ידעו להבדיל בין דמים עליונים לדמים תחתונים, חוט הסיקרא היה אמה לפני סוף הסובב.

(4) ציורי פרוזים על הסובב היו לפי "התפארת ישראל" ציורי פרחים לקיים מה שכתוב בתורה כרוב, אבל

לא נזכר כן בשאר מפרשים.

(5) מקום המערכה מעל הסובב היה ריבוע בגובה שלוש אמות ובאורך עשרים ושמונה על עשרים

ושמונה אמה.

(6) הקרנות ארבע קרנות היו בארבע זוויות המזבח ארכם ורחבם אמה וגובהם חמישה טפחים, לשיטת הרבה

מפרשים הקרנות היו חלולות מלמעלה בעומק אמה.

(7) נקבים בקרן דרומית מערבית של היסוד היה שני נקבים אחד בצד מזרח ואחד בצד דרום, בנקבים הללו היו

שופכים שיירי הדמים שנשארו מהזיית הדם. הנקב הדרומי היה לצורך כל הקרבעות שהזיית דמם

הוא במזבח החיצון ולפי ששם גומר ההזיה שם שופך דמם. הנקב המערבי היה לצורך הדמים שהזיית דמם בהיכל או לפני ולפנים (ביוהכ"פ) והטעם לפי שבנקב זה נתקל ראשונה ביציאתו מן ההיכל, ואין מעבירין על המצוות, הדמים שנכנסו לנקבים הללו היו נכנסים לאמת העזרה ויוצאים לנחל קידרון הסמוכה למקדש

(8) שְׁנֵי סַפְלִים בגג המזבח בקרן דרומית מערבית היו שני ספלים אחד לנסכי מים ואחד לנסכי יין, לדעת חכמים היה נס שהיו שותתים לתוהו, ולדעת אבא שאול היה לול ליד המזבח ששם היו יורדין והיו מנקים פעם בשבעים שנה את הלול,

(9) עֲרִימַת מַלּוֹז ערימת מלח הייתה על הכבש לצורך מליחת האימורים לפני הקטרתם, ובגג המזבח סמוך לקרן דרומית מערבית הייתה ג"כ ערימת מלח למליחת העוף והמנחות.

(10) מַעֲרֵכָה גְדוֹלָה במזרח המזבח הייתה מערכה גדולה של עצים ועליה היו מקטירים את כל הקרבנות.

(11) מַעֲרֵכָה שְׁנֵיה מערכה שניה הייתה בצד דרום משוכה לקרן דרומית מערבית שמדי יום בגוקר ובין הערביים היו נוטלים ממנה גחלים להקטרת קטורת, ובשבת היו מקטירים בה את הלבונה של להם הפנים, ולדעת הרמב"ם היו נוטלים ממערכה זו גחלים להקטרת קטורת ביוהכ"פ (ולרש"י היה נוטלים ממערכה נוספת שהייתה ביוהכ"פ).

(12) מַעֲרֵכָה שְׁלִישִׁית מערכה שלישית הייתה על המזבח ועליה אש תמידית לקיים את מה שנאמר "אש תוקד על המזבח לא תכבה".

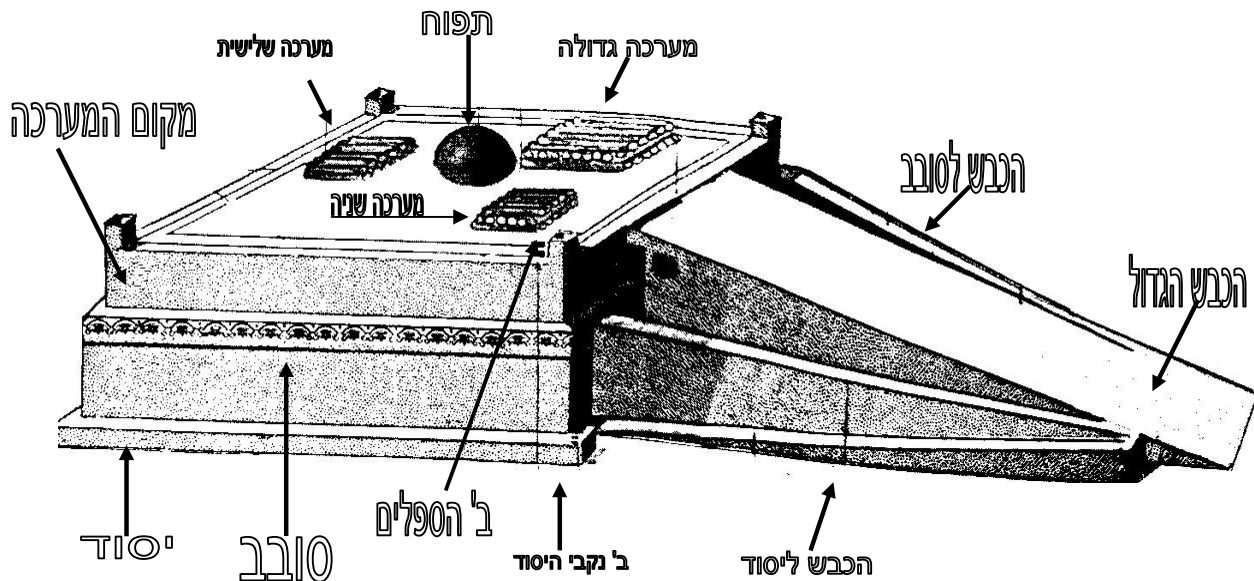
(13) תַּפּוּז באמצע המזבח היה מקום שעליו היו מניחים מידי בוקר את אפר הקרבנות מהמערכה גדולה, את האפר היו מניחים בצורת כדור, ולכן קראו לזה תפוח שהוא עגול כתפוח.

(14) הַכֶּבֶשׂ הַגָּדוֹל כדי להעלות על המזבח עשו כבש, לקיים מה שכתוב בתורה לא תעלו במעלות על מזבחי, הכבש היה אורך שלושים ושניים אמה,

(15) הַכֶּבֶשִׁים הַקְּטָנִים בגמ' זבחים מבואר שהיו שני כבשים קטנים, כבש אחד מהכבש הגדול לסובג כדי שהכהן המזה דם חטאת ומעשה מליקת עולת העוף יוכל לעלות על הסובג, ועוד כבש שהכהן השופך שיירי הדם יוכל לרדת ליסוד, והתוס' מוסיפים שהכבש שיורד ליסוד היה מחובר

לסובב וממען ירדו ליסוד ולא יצטרפו לחזור על עקביו אחרנית.

עזרת המזבח

הקדמה לפרשת ויקרא

עבודת הקרבנות כוללת בתוכה את רוצ גופי התורה, ומתחלקת לשלושה סוגים עיקריים.

(א) זבחים (3) מנחות (ג) נסכים,

הזבחים באים מצעלי חיים, המנחות באות מן הלומח, והנסכים מן היין והמים.

הזבחים

הזבחים באים מארבעה סוגי צעלי חיים אותם התורה להקריב (א) בקר (3) כזשים (ג) עיזים (ד) תורים וצני יונה,

בשלוש סוגי הבהמות אסור שימלא בהם שום מום, ושצעים ושלושה סוגי מומים פוסלים את הבהמה, אצל

צעוף יש רק ארבעה עשר פסולים, מפני שהעוף נפסל רק כשהוא מחוסר אבר.

סוגי הקרבנות

הזבחים העולים קרבן לה' נחלקים לארבע, (א) עולה (ב) חטאת (ג) אשם (ד) שלמים.

עולה כולה נשרפת.

חטאת יש בה שני מינים, הראשונה נקראת חטאת הנשרפת חוץ לשלוש מחנות, והיא גם נקראת

חטאת הפניעית על שם שדמה מזים צאלצע צפנים ההיכל על הפרוכת ועל מזבח הזהב,

החטאת השנייה נקראת חטאת הנאכלת כי צשרה נאכל לכהנים, והיא גם נקראת חטאת

חיצונה כי את דמה זורקים על המזבח החילון.

אשם אימוריו קרבים על המזבח וצשרו נאכל לכהנים, ויש בו חמישה סוגים - (א) אשם גזילות : הגוזל

מחצרו ואח"כ נשצע לשקר, (ב) אשם מעילות : המועל צהקדש צשוגג (ג) אשם שפחה חרופה :

הנושא אשה חרופה, (חרופה חליה שפחה וחליה צת חורין). (ד) אשם נזיר: נזיר שנעמא (ה) אשם

מלורע: מקרבנות המלורע ציום טהרתו.

שלמים אימוריו קרבים על המזבח, הכהן מקבל חזה ושוק, והנשאר מקבלים הצעלים ואוכלים צירושלים.

(צשלמי ליצור יאכלו הכהנים הותר צערה)

סדר ההקרבה

הבאה בעל הקרבן מביא קרבנו לעזרה הוא מחויב להביא את הקרבן בעצמו

לעזרה, ואינו יכול לומר לכהן שיבוא לביתו לקחתו.

סמיכה קרבנות קדשי קדשים מעמידם בצפון המזבח, ואם הם קרבנות

מקדשים קלים מניחם בכל מקום בעזרה, אגל עליו להקפיד שיהיו פני

הבהמה למערב לכיוון ההיכל, סדר הסמיכה: מניח שתי ידיו בין שתי

קרני הבהמה, וסומך עליו בכל כוחו.

וידוי בקרבן שבא לכפר על חטא, הוא מתוודה על חטאו בשעת הסמיכה ואומר: חטאתי עויתי פשעתי עשיתי כך וכך וחזרתי בתשובה לפניך וזו כפרתי, ואם הוא קרבן שבא על הודיה הוא מודה לה' על חסדיו (בקרבנות ציבור אין סמיכה).

שחיטה כל קרבן קודם ששוחטו כופת את יד ורגל ימין שלו יחד ויד ורגל שמאלו שלו יחד, ואח"כ מכניסים את ראש הבהמה בטבעת המיוחדת לקרבן זה, והשוחט עומד במזרח הבהמה ופניו למערב, ומקבל הדם עומד במערב הבהמה אחוריו לצפון ופניו לדרום, והשחיטה בסכין של כלי שרת בלבד, ובדיעבד שאר הסכינים גם כשרים, השחיטה כשרה בוד,

קבלה הכהן מקבל את הדם בכלי שרת בצפון, זמן קבלת הדם הוא מיד לאחר השחיטה ובעתו כלי מיוחד לקבלת הדם שם הכלי "מזרק", קבלת הדם היא דווקא דם שיצא מהבהמה ולא דם שנשפך על הארץ ואוספו, עבודה זו ושאר העבודות מעבודה זו כשרות אך ורק ע"י כהן.

הולכה הולכת הדם למקום הזריקה, בחטאת פנימית מוליכו להיכל, בשאר הקרבנות למזבח החיצון.

זריקה הכהן זורק את הדם על המזבח החיצון חוץ מחטאת הפנימית שמקום זריקתה בהיכל, בחטאת החיצונה שהיה בחוץ אלא לא היה ע"י זריקה בכלי אלא נתנה באצבע, ובכור מעשר ופסח שהיו בשפיכה.

בגמר הזריקה שופך שיירי הדם אל יסוד המזבח, כל הקרבנות היו שופכים ליסוד דרומי חוץ מחטאת פנימית שהיו שופכים ביסוד מערבי, לפי שהוא קרוב להיכל ובו פוגע תחילה ביוצאן מן ההיכל,

הפשיטה לאחר זריקת הדם מפשיטים את העור, בחטאת פנימית אין הפשיטה מכיון ששורפים את הבשר עם העור.

עורות קדשי קדשים ניתנים לכהן, וקדשים קלים ניתנים לבעלים,

ניתוח חותך את הקרבן לנתחים ידועים כדי שיוכל להקטיר אגרים אגרים. ניתוח קיים רק בעולה וחטאת פנימית,

הדוזה מדיחים את הכרעים (הרגלים) ואת הכרס ואת הקרבים (הם המעיים).

מליזה הכהן מולח את האמורים, לפי שאת כל הקרבנות היו חייבים למלוח לפני ההקטרה.

הקטרה הקטרת אמורים על מזבח החיצון.

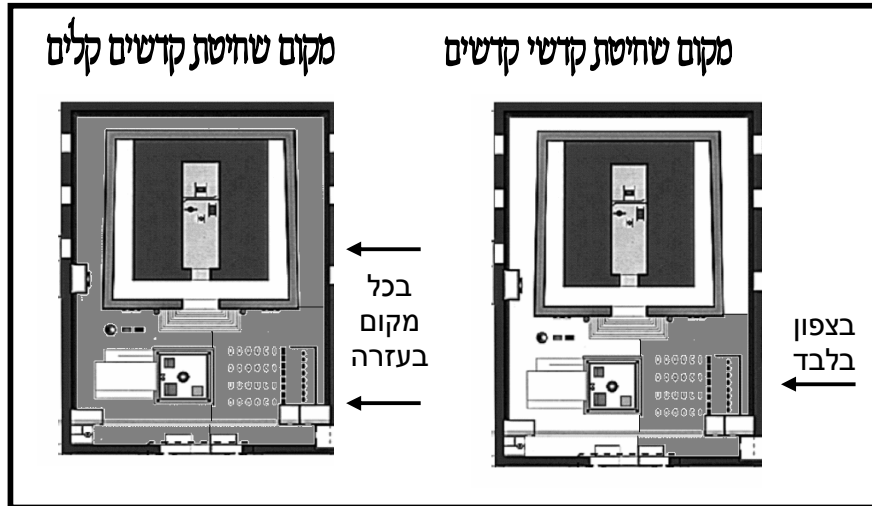
אמורים חלקי הבהמה שמקטירים על המזבח נקראים אמורים.

זבחים פרק ה'

עשנה א'

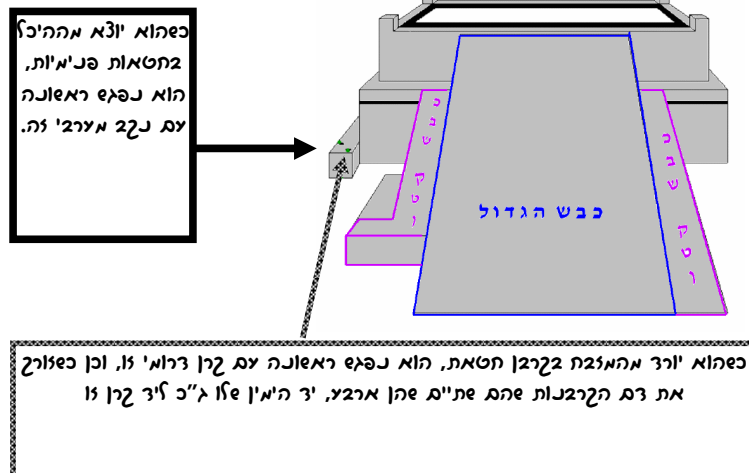
הנושא = פר ושעיר של יוה"כ

איזהו מקומן של זבחים, קדשי קדשים שחיטתן בצפון, פר ושעיר של יום הכפורים שחיטתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון הזזה על בין הבדים ועל הפרכת ועל מזבח הזהב. מתנה אחת מהן מעפכת. שירי הדם הנה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון. אם לא נתן, לא עפכ:

מדוע בחטאות פנימיות שופך שירי הדם בקב מערבי, ואילו בשאר

הקרבנות בקב דרומי ?

הנושא = פרים ושעירים הנשרפים

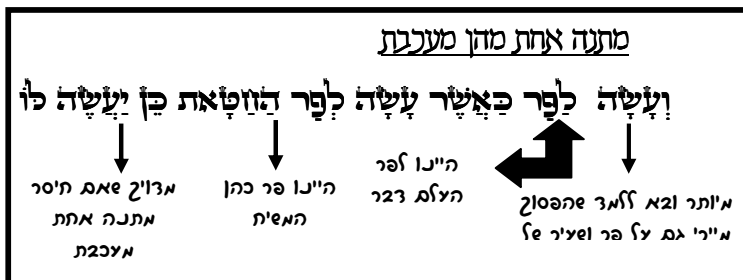
פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצֶּפֶן, וְקָבוּל דָּמָן בְּכָלִי שָׂרֵת בַּצֶּפֶן, וְדָמָן טָעוֹן הָיָה עַל הַפְּרָכָת וְעַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב. מִתְּנָה אֶחָת מִזֶּהן מְעַבְרָת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מְעַרְבֵי שֵׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אִם לֹא נָתַן, לֹא עָבַב. אֵלֹו וְאֵלֹו נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדִּישׁוֹן:

פרים = פר העלם דבר של ליבור, בי"ד שהורו בשוגג על עבירה שיש עליה חיוב כרת ועשו הליבור על פיהם.

פר כהן המנשיה, כהן גדול שעשה עבירה שישכח מביא עליה חטאת חילוונה.

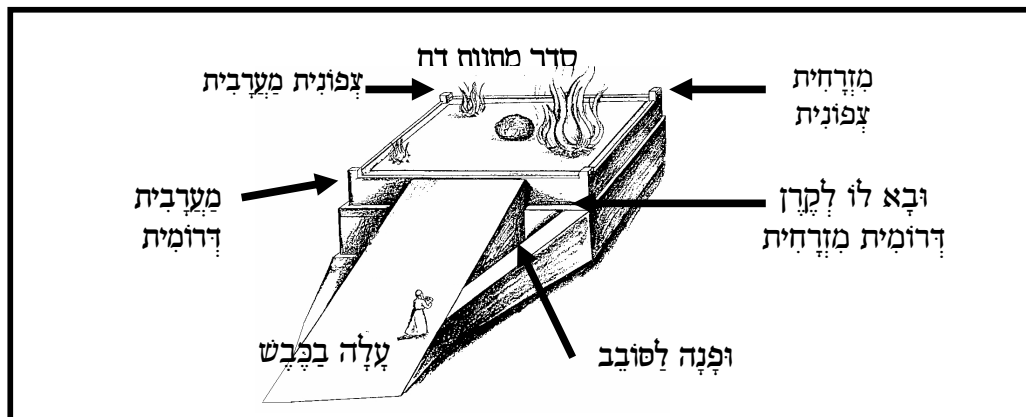
שעירים = שעיר ע"ז של ליבור, בי"ד שהורו בשוגג על היחר עבודה ע"ז ועשו הליבור על פיהם.

ומוסיף התוס' יו"ט, שטעם הדבר שכתוב שעירים בלשון רבים, חע"פ שהיה רק שעיר אחד ? אלא שהיות שכתב פרים בלשון רבים, כתב ג"כ שעירים.

הנושא = חטאת היצונה

חֲטָאוֹת הַצִּבּוֹר וְהַיְחִיד. אֵלֹו הֵן חֲטָאוֹת הַצִּבּוֹר, שְׁעִירֵי רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשֵׁל מוֹעֲדוֹת, שְׁחִיטָתָן בַּצֶּפֶן, וְקָבוּל דָּמָן בְּכָלִי שָׂרֵת בַּצֶּפֶן, וְדָמָן טָעוֹן אַרְבַּע מִתְּנָוֹת עַל אַרְבַּע קַרְנוֹת, בַּיָּד, עָלָה בְּכַבֵּשׁ וּפְנָה לְסוּבָב, וּבָא לוֹ לְקַרְןֵי דְרוֹמִית מְזֻרְחִית, מְזֻרְחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מְעַרְבִית, מְעַרְבִית דְרוֹמִית. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְרוֹמִי, וְנֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים לְזָכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מֵאֲכָל לְיוֹם וְלַיְלָה עַד חִצּוֹת:

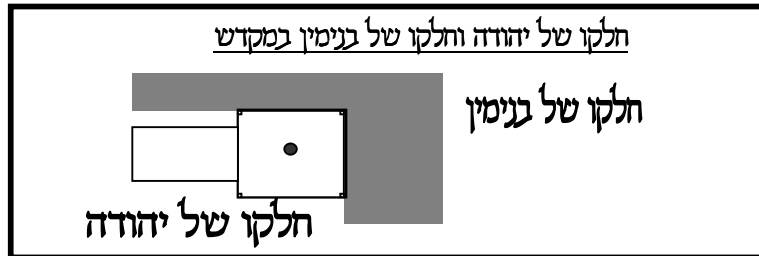

הנושא = עולה

הַעוֹלָה, קָדְשֵׁי קָדְשִׁים, שְׁחִיטָתָהּ בַּצֶּפֶן, וְקָבוּל דָּמָה בְּכָלִי שָׂרֵת בַּצֶּפֶן, וְדָמָה טָעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנָוֹת שְׁחֵן אַרְבַּע, וְטָעוֹנָה הַפֶּשֶׁט וְנִתְחַךְ וְכִלִּיל לְאֲשִׁים:

היסוד לא היה בולט בכל הד' רוחות אלא רק בלד צפון ומערב אבל בדרום ומזרח בולט רק אמה אחת. וטעם הדבר לאיחא ביומא (דף י"ב ע"א) מחלוקת תנאים אי ירושלים ענמה נתחלקה בין השבטים או לא. ולמ"ד ירושלים נתחלקה בין השבטים בחלקו של יהודא היה הר הבית הלשכות והעזרות, ובחלקו של בנימין האולם וההיכל וקדשי קדשים, ורעועה יואלאת מחלקו של יהודא והיא נכנסת לתוך חלקו של בנימין. וע"פ הדברים הללו מבאר הגמ' בזבחים (דף נ"ג ע"ב) מדוע לא היה יסוד בלד מזרחית דרומית וילפינן כן מדכתיב גבי בנימין יאכל טוקף בצוקר יאכל עד ובתרגום דבזוקר יאכל עד פליגי רב ולוי, דעת רב דהתרגום באכסניה יתבני

מדבחה ללשון מדבחה משמע בנין, וכונת הכתוב לומר שרק בחלקו של בנימין היה בנין אבל בחלקו של יהודה לא היה יסוד, ודעת לוי שהיסוד היה בכל המזבח, רק מתן דמים לא היה רק בחלקו של בנימין והוא מתרגם הפסוק באכסניה יתבני מקדשא הינו שרק חלקו מקודש לדמים ולא יהודא.
 מטעם זה לא היה הזאת דמים רק צפינות כפונית מזרחית, ומערבית דרומית, אבל צפינות דרומית מזרחית לא היה אפשר להזות כי אין שם יסוד, וגזירת הכתוב שזיה אל יסוד מזבח העולה.
 ולכן בעולה (שאיר הקרבנות שהם שהיים שהן ארבע) היה הזאת דמים דווקא באופן זה, שע"י כן היה הזאה על 7' רוחות.

דינים המיוחדים בעולה = כולה כליל, ניתוח.

פסנה ה'

הנושא = שלמי ציבור ואשמות

זבחי שלמי צבור ואשמות. אלו הן אשמות, אשם גזלות, אשם מעילות, אשם שפחה חרופה, אשם נזיר, אשם מצורע, אשם תלוי, שחיטתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין לפניהם מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד הצות:

שלמי ציבור = בחג השבועות מביאים מנחת שתי הלחם והם מתירים חדש למנחות (ולאכילת חולין מתרת העומר) ויחד עמם מביאים שני כבשים לשלמים (שהם השלמי ציבור היחידים) ושעיר לחטאת, פר ושני איילים ושבעה כבשים לעולה. (מלבד מוספי עזרת)

אשם = א) אשם גזלות: הגוזל מחברו ואח"כ נשבע לשקר. ב) אשם מעילות: המועל בהקדש בשוגג. ג) אשם שפחה חרופה: הנושא אשה חרופה. (חרופה = חזיה שפחה וחזיה בת חורין) 7) אשם נזיר: נזיר שנמא. ה) אשם מצורע: מקרבנות המלורע ביום טהרתו.

פסנה ו'

הנושא = תודה ואיל נזיר

התודה ואיל נזיר, קדשים קלים, שחיטתן בכל מקום בעזרה, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ולילה עד הצות. המזרם מהם פיוצא בהם, אלא שהמזרם נאכל לפניהם לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

התודה ואיל נזיר הם בעצם קרבן שלמים רק הם שונים בזמן אכילתו כלבד, שכל קדשים קלים (חוץ מפסח) זמן אכילתו הוא שני ימים ולילה אחד, אבל הם זמן אכילתם יום ולילה.

פסנה ז'

הנושא = שלמים

שלמים, קדשים קלים, שחיטתן בכל מקום בעזרה, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד. המזרם מהם פיוצא בהם, אלא שהמזרם נאכל לפניהם, לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

קרבן שלמים מיוחד בכמה הלכות, אפשר גם מזכר וגם מנקיבה, שמו שלמים בעבור שהכהן הבעלים והמזבח מקבלים ממנו.

פסנה ח'

הנושא = הבכור המעשר והפסח

הבכור והמעשר והפסח, קדשים קלים, שחיטתן בכל מקום בעזרה, ודמן טעון מתנה אחת, ובלבד שיתן בנגד היסוד. שנה באכילתו, הבכור נאכל לפניהם, והמעשר לכל אדם, ונאכלין בכל העיר

(לְקַבֵּל אֶדָם) בְּכֹל מִאֲכָל לְשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אַחַד. הִפְסַח אִינּוֹ נֹאכֵל אֶלָּא בַּלַּיְלָה, וְאִינּוֹ נֹאכֵל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאִינּוֹ נֹאכֵל אֶלָּא לְמִנְחָתוֹ, וְאִינּוֹ נֹאכֵל אֶלָּא צְלִי:

הבכור = כל זכר בכור לאמו מקריבים אותו, ונקרא קרבן בכור, בכור מיוחד כמה שהוא קדשים קלים ועכ"ז כולו לכהן.
המעשר = כל מי שיש לו לפחות עשר בהמות, הוא לריב להכניסם לדיה, והוא סופר עד עשר, ואת העשירי הוא לובע לסיומו, והוא מקריבו בבית המקדש לשם מעשר, והוא קדשים קלים, ומ"מ רק הכהנים אוכלים ממנו.

פסח	בכור	מנשר	שלאומים	תודה	חגיגות	חגיגות	אדם	עולה	חגיגות	פנימיות	
קדשים קלים					קודשי קדשים					איזה קדושה	
בכל מקום בעזרה					בצפון					מקום השחיטה	
מתנה אחת			שתיים שזון ארבע		ד"מ ב"מ		שתיים שזון ארבע		מזיכל		מקום נתינת הדם
עד חצות	שני ימים ולילה אחד			יום ולילה עד חצות					כמה זמן נאכל		
כל ירושלים					עזרה					מקום האכילה	
למענו	לכהן	לבעלים	לבעלים		המזרם לכהנים ולמשפחתו והגשר לבעלים		כהנים זרים		מי האוכל		
יסוד דרומי					יסוד מערבי					שיירי הדם	

שאלות לחזרה

- א) היכן שוחטין את קרבנות קדשי קודשים ?
- ב) היכן מקום קבלת דמם ? ומדוע ?
- ג) האם חייבים לקבל דמם בכלי שרת ?
- ד) באילו מקומות נותנים דם הפר והשעיר של יוה"כ ?
- ה) היסר מתנה אחת האם מערכת ? ומנלן ?
- ו) להיכן נשפכין שיירי הדם ? ומדוע ? והאם מערב ? ומדוע ?
- ז) בכמה מקומות נותנים מדם הפרים והשעירים הנשרפים ?
- ח) מה עושים עם גוף הקרבנות של כל החטאות הפנימיות ?
- ט) באיזה הלכות דומים פר ושעיר של יוה"כ לשאר חטאות פנימיות ? ובאיזה הלכות אינם דומים ?
- י) כמה מתנות דם טעונה חטאת היצונה ? היכן נותנים מתנות הדם ?
- יא) באיזו קרן התחיל ואיזו סיים ?
- יב) היכן שופך שיירי הדם ? ומדוע ?

- (ג) היכן נאכל בשרם ? ומי אכלם ?
 (ד) כמה מתנות דם טעונה עולה ? ובאיזה קרנות זורק את הדם ?
 (טו) איזה דבר עוסף איכא בעולה ? ומדוע ?
 (טז) מנה את הסיבות שבגללם מביאים אשם !
 (יז) היכן נאכלים זבחי שלמי ציבור ואשמות ?
 (יח) מה ההבדל בין אשם לחטאת לגבי הלכות עבודת הקרבנות ?
 (יט) מה זה "מורם" ? ומדוע נקרא כך ?
 (כ) כמה מתנות דם עותנים מתודה ואיל נזיר ?
 (כא) גמה נשתנה המורם מהם משאר חלקי הבהמה ? וגמה לא ?
 (כב) גמה דומה תודה ואיל נזיר לקרבנות קדשי קדשים ?
 (כג) היכן נשחטים השלמים ? ומדוע ?
 (כד) בכמה זמן נאכל ?
 (כה) באיזה דבר אינו דומה המורם מתודה ואיל נזיר להמורם משלמים ?
 (כו) היכן נשפכים שיירי הדם מכל קרבנות הנזיל ? ומדוע ?
 (כז) באיזה דבר נשתנה להלכותיהן גבי הכבוד המעשר והפסח ?
 (כח) היכן מקום אכילת בכור ומעשר ?

בהצלחה רבה !!!

כללים

- (א) סוגי הקרבנות: הטאת, עולה, אשם, שלמים (תודה בכלל שלמים), בכור, מעשר בהמה, פסח.
 (ב) אלו ששםם מורכב משלוש אותיות באים מזכר, והם: עלה אשם, בכר, פסח.
 (ג) אלו ששםם מורכב מארבע אותיות באים מנקבה, והם: הטאת (היצונה).
 (ד) אלו ששםם מורכב יותר מארבע אותיות באים גם זכר וגם נקבה, והם: שלמים, ומעשר בהמה.
 (ה) עולה ושלמים באים בנדבה והשאר רק חובה וסימנך עש"ן עולה שלמים נדבה.
 (ו) בכור מעשר ופסח אין בהם סמיכה, וכן בקרבנות ציבור, חוץ מפר העלם ושעיר המשתלח שהם קרבנות ציבור ויש בהם סמיכה, ומקום השחיטה שם מקום הסמיכה.
 (ז) 4 הבדלים בין קדשים קלים לקודשי קדשים:

מקום השחיטה	מקום האכילה	מי האוכל	למי העור
בצפון	בעזרה ¹ (לפנים פן הקלעים)	זכרי כהונה	לכהן הפקריב
בכל העזרה	בכל העיר	כל אדם ²	לבעלים

- (ח) בקרן דרומית ומזרחית למטה אין נותנים מתנת דם לפי שאין שם יסוד.
 (ט) כל הקרבנות זורקים את דמם בכלי, חוץ מחטאת שהיא באצבע, ועולת העוף במיצוי, והניתנים במתנה אחת שניתנים בשפיכה.
 (י) כל הקרבנות דמם נזרק למטה מחוט הסיקרא חוץ מחטאת ועולת העוף שהם למעלה מחוט הסיקרא.

¹ חוץ מעולה שנשרפת כליל ע"ג המזבח, וחטאת פנימית שנשרפת בבית השריפה.

² הניתן לכהן בקדשים קלים מותרים ג"כ לבני ביתם.

יא) ככולם שיירי הדם נשפכים אל יסוד דרומי בחטאת לפי שבו פוגע תחילה כשיוורד מהכבש ואין מעבירין על המצוות, ובשאר הקרבנות מפני שיד ימינו ליד נקב זה, הוין מחטאות פנימיות ששופכים ביסוד מערבי לפי שבו פוגע תחילה ביציאתו מההיכל.

יב) כל הקרבנות בשרם נאכל ואימוריהן נשרפים הוין מעולה שנשרפת כליל וחטאת פנימית שאימוריו נשרפים ע"ג המזבח והשאר בבית השריפה.

יג) כולם טעונים הפשטת העור הוין מחטאת פנימית שנשרפת כהוין עם עורה.

יד) עולה ושלמים טעונים נסכים, וסימנך עש"ן עולה שלמים נסכים.

טו) כל הקרבנות ציבור באין רק בחובה הוין מעולת קיץ המזבח שהם בנדבה .

טז) אין אשם בציבור, (ומשאר הקרבנות יש מכולם בציבור) .

יז) כזריקת הדם כמזבח החיצון אם היסר מתנה אחת אינו פוסל, אבל כדמים הפנימיים פוסלת.

יח) שלמי ציבור ואשם מצורע הם הקרבנות היחידים שטעונים תנופה מחיים, ושלמי יחיד וציבור שחוטאים הם היחידים שטעונים תנופת חזה ושוק.

יט) רק עולה וחטאת פנימית טעונים ניתוח .

כ) הפסח נאכל רק לשש שעות, קודשי קדשים ותודה נאכלים ליום ולילה, שאר קדשים קלים נאכלים לשני ימים ולילה אחד.

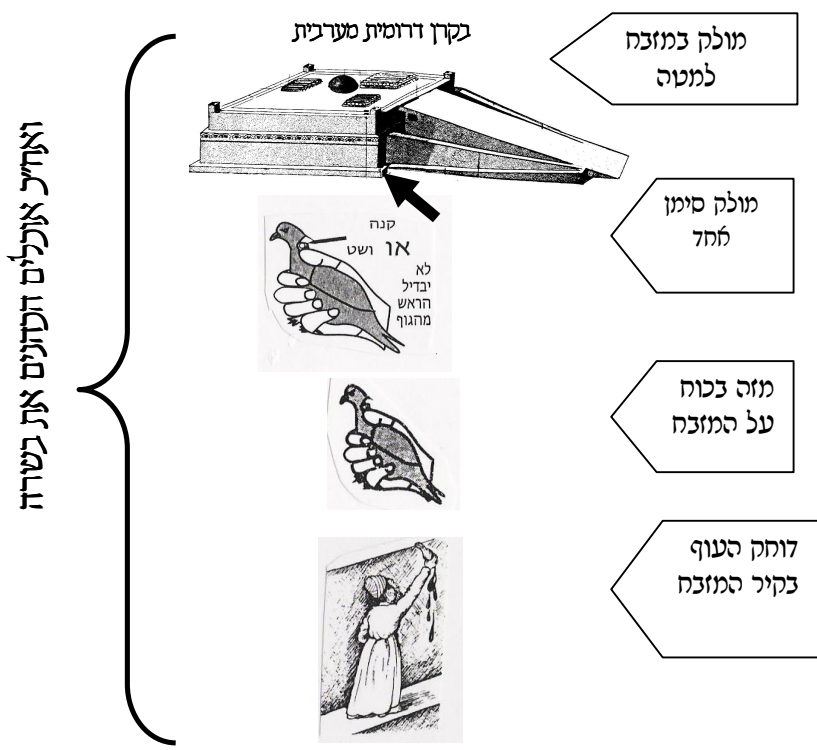
כא) בכור מיוחד במה שהוא קדשים קלים, ועכ"ז לכהן.

מסכת זבחים פרק ו' משנה ד-ה

משנה ד'

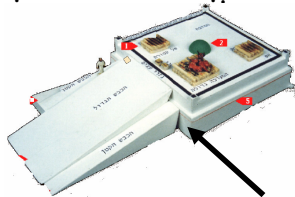
הנושא = סדר הקרבת חטאת העוף

חטאת העוף פיצד היתה נעשית. היתה מולק את ראשה ממוול ערפה ואינו מבדיל, ומזה בדרמה על קיר המזבח. שירי הדם, היתה מתמצה על היסוד. אין למזבח אלא דמה, ובלה לפהנים:

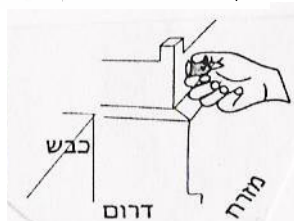

חגושא = סדר הקרבת והקטרת עולת העוֹף

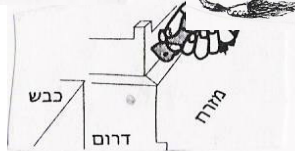
עולת העוֹף פּיַצד הַיְתָה נְעִישִית, עָלָה בְּכֶבֶשׂ וּפְנָה לְסוּבָב, בָּא לוֹ לְקַרֵן דְרוֹמִית מְזַרְחִית, הָיָה מוֹלֵק אֶת רֵאשָׁה מִמוּל עֲרֶפֶה וּמִבְדִּיל, וּמְמַצָּה אֶת דָּמָה עַל קִיר הַמְזֻבָּח. נָטַל אֶת הָרֵאשׁ, וְהִקִּיף בֵּית מְלִיקְתּוֹ לַמְזֻבָּח, וּסְפָגוּ בַמַּלְחָה, וּזְרָקוּ עַל גְּבֵי הָאֲשִׁים, בָּא לוֹ לַגּוֹף וְהִסִּיר אֶת הַפְּרָאָה וְאֶת הַנּוֹצָה וְאֶת גְּבֵי מַעִים הַיּוֹצְאִים עִפְוָה, וְהִשְׁלִיכֵן לְבֵית הַדִּשָׁן. שָׁפַע וְלֹא הִבְדִּיל. וְאִם הִבְדִּיל, בָּשָׂר. וּסְפָגוּ בַמַּלְחָה, וּזְרָקוּ עַל גְּבֵי הָאֲשִׁים:

מולק במזבח למעלה
בקרן דרומית מזרחית
שתי סימנים

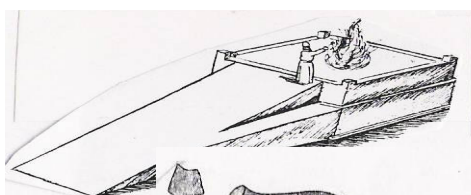

מבדיל הראש ודוחקן
בקיר המזבח

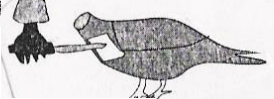

דוחק הראש והגוף
במזבח

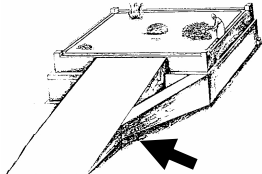
סדר הקטרת עולת העוֹף

מליחת הראש
והקטרה

מוליח הקיבה

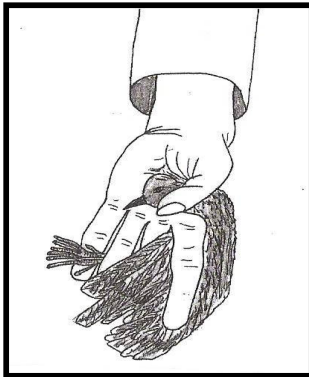

זורק הקיבה למקום
הדשן

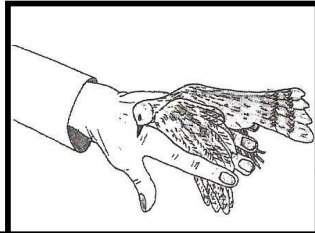

מולח הגוף ומקטיירו

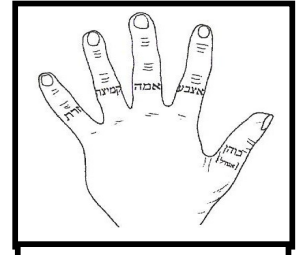
סדר המליקה

שלב ב'
מותר את הגרון מתחת לאצבע ואמה ומולק.

שלב א'
אוחז שני רגלים בין זרת לקמיצה, ושני כנפים בין אמה לאצבע.

סדר האצבעות

ההבדלים בין עולת העוף לחטאת העוף

חטאת העוף	עולת העוף	
(1) למטה (2) בקרן מערבית דרומית	(1) למעלה (2) בקרן דרומית מזרחית	מקום המליקה
סימן אחד	שני סימנים	מליקה
יש	אין	הזאה
	יש	מיצוי
אין	ממלכה הראש	מיצוי ב'
כל הגוף נאכל לכהנים	יש	הקטרה

הקדמה למנחות

- (א) כל המנחות באות מצה ואסור שיחמיצו חוץ משתי הלחם שהיתה מצוותה דווקא בחמץ, עוד דבר היה מיוחד במנחה זו שלא היה למזבח ממנה כלום, משא"כ בשאר המנחות (חוץ מלחם הפנים).
- (ב) כל המנחות באות מסולת חיטים, חוץ ממנחת העומר ומנחת סוטה שהיה בא משעורין.
- (ג) עוד דבר מיוחד במנחות הללו שטעונין תנופה קודם ההגשה.
- (ד) מנחת חוטא (עולה ויורד) ומנחת סוטה באים בגלל חטא ולכן אין בהם לא שמן ולא לבונה, ולכן הם גם נקראים בשם מנחה חריבה.
- (ה) מנחת נסכים טעונה שמן אבל לא לבונה, ואין טעונה הגשה.
- (ו) לחם הפנים טעונה לבונה אבל לא שמן, ואין טעונה הגשה.

ז) כל מנחת כהן כליל תהיה ולכך אינה נקמצת(וגם שתי הלחם ולחם הפנים שאין למזבח ממנה כלום ג"כ אינה נקמצת).

מנחת סולת

יציקה א' יוצק חלק מהשמן בכלי שרת. (לדעת רוב השיטות אין שיעור לכמות השמן, אבל מובן שעריך שישיאיר די שמן לשאר היציקות) ובחזו"א כתב שלא יפחות מכזית.

נתינת הסולת

נותן את הסולת על השמן.

מתן שמן ב'

נותן מתנה שניה על הסולת שבכלי, ובחזו"א הוסיף שבאן יתן עיקר השמן היות ומטרת שמן זה הוא לעורך הבליחה.

בלילה

מערבב את השמן עם הסולת.

מתן שמן ג'

נותן את כל השמן שנשאר בכלי לעיסה,(ואסור שישיאר בכלי אפילו מעט שמן, דאל"כ הוי מחוסר שמן שפוסל) ובחזו"א כתב שלא יפחות מכזית.

נתינת לבונה

נותן עליה את הלבונה.
ומוסרו לכזן

מנחת מאפה תנור-חלות

יציקה א' יוצק חלק מהשמן בכלי שרת. (לדעת רוב השיטות אין שיעור לכמות השמן, אבל מובן שעריך שישיאיר די שמן לשאר היציקות) ובחזו"א כתב שלא יפחות מכזית.

נתינת הסולת

נותן את הסולת על השמן.

מתן שמן ב'

נותן את כל השמן על הסולת.

בלילה

מערבב את השמן עם הסולת.

נותר על המנחה מים פושרין ולש את העיסה.	נתינת מים ולישה
מחלק כל עשרון לעשרה חלקים.	חלוקה
עורך מכל חלק עורת חלה.	עריכה
מקטף היינו שמחליק פני החלות במים.	קוטף
אופה את העשר חלות ביחד בתנור.	אפיה
פותת (היינו כופל) כל חלה לשניים והשניים כופל לארבעה חלקים.	פתיתה
נותן את הפתיתים בכלי שרת.	נתינה בכלי
נותן עליה את הלבונה. ומסרו לצון	נתינת לבונה

מנחת מאפה תנור-דקיקים

יוצק חלק מהשמן בכלי שרת. (לדעת רוב השיטות אין שיעור לכמות השמן, אבל מובן שיעריך שיסאיר די שמן לשאר היציקות) ובחזו"א כתב שלא יפחות מכזית.	ייציקה א' רק לרש"י
נותן את הסולת על השמן.	נתינת הסולת
נותן על הסולת מים.	נתינת מים
מערבב את השמן עם הסולת.	בלילה
נותן על המנחה מים פושרין ולש את העיסה.	לישה
חולק כל עשרון לעשרה חלקים.	חלוקה
עורך אותם לרקיקין דקין כעין מעה.	עריכה
מקטף היינו שמחליק פני החלות במים.	קוטף
אופה את העשר חלות ביחד בתנור.	אפיה

משיחת שמן מביא לוג שמן לכל עשרון ומושכן כמין כ' יזנית (להתפארת ישראל הוי כמו X) ושאר השמן נאכל לכהנים.

פתיתה פותת (היינו כופל) כל חלה לשניים וזשניים כופל לארבעה חלקים.

נתינה בכלי נותן את הפתיתים בכלי שרת.

נתינת לבונה נותן עליה את הלבונה.
ומוסרו לכזן

מנחת מחבת ומרחשת

מנחת מחבת ומרחשת שזה בכל הפרטים, אלא שההבדל הוא שהראשונה נאפית במחבת עם שולים נמוכים, והשניה נאפית בכלי עמוק שדפנותיה גבוהות, ולכן במחבת המנחה קשה היות שהכלי נמוך האור שורף את השמן ונעשה קשה, אצל מרחשת היות שהוא עמוק שמה בתוך הכלי ואין האור שורפו. ולכן נקראת בשם מרחשת ע"ש שרוחשת בתוך הסיר.

יציקה א' יוצק חלק מהשמן בכלי שרת. (לדעת רוב השיטות אין שיעור לכמות השמן, אבל מובן שצריך שישאר די שמן לשאר היציקות) ובחזו"א כתב שלא יפחות מכזית.

נתינת הסולת

נותן את הסולת על השמן.

מתן שמן ב' נותן מתנה שניה על הסולת שבכלי.

בלילה מערבב את השמן עם הסולת.

לישה נותן על המנחה מים פושרין ולש את העיסה.

חלוקה חולק כל עשרון לעשרה חלקים.

עריכה עורך אותם לחלות.

קוטוף מקטף היינו שמחליק פני החלות במים.

אפיה נותן את החלות או במחבת או במרחשת ונותנו לתנור.

פתיתה פותת (היינו כופל) כל חלה לשניים וזשניים כופל לארבעה חלקים.

מתן שמן ג' נותן את כל השמן שנשאר בכלי לעיסה, (ואסור שיטאר בכלי אפילו מעט שמן, דאל"כ הוי מחוסר שמן שפוסל) ובחזו"א כתב שלא יפחות מכוית.

נתינת לבונה נותן עליה את הלבונה. ומסרו לטון

סיכום עבודות הישראל במנחות נדבה

מאפה תנור			
מנחת סולת	חלות	רקיקים	מחבת ומרחשת
(1) יציקה א'	(1) יציקה א'	(1) יציקה א'	(1) יציקה א'
(2) נתינת סולת	(2) נתינת סולת	(2) נתינת סולת	(2) נתינת סולת
(3) מתן שמן ב'	(3) מתן שארית השמן	(3) נתינת מים	(3) מתן שמן ב'
(4) בלילה	(4) בלילה	(4) בלילה	(4) בלילה
(5) מתן שארית השמן	(5) נתינת מים ולישה	(5) לישה	(5) לישה
(6) נתינת לבונה	(6) חלוקה	(6) חלוקה	(6) חלוקה
	(7) עריכה= לצורת חלה	(7) עריכה=לרקיקין דקין	(7) עריכה= לרקיקין דקין
	(8) קיטוף	(8) קיטוף	(8) קיטוף
	(9) אפיה	(9) אפיה	(9) אפיה= במחבת או מרחשת
	(10) פתיתה	(10) משיכה כמין כ"י	(10) פתיתה
	(11) נתינה בכלי	(11) פתיתה	(11) מתן שארית השמן
	(12) נתינת לבונה	(12) נתינה בכלי	(12) נתינת לבונה
		(13) נתינת לבונה	

סדר עבודת הכהן במנחות נדבה

- הגשה** מוגיש את הכלי עם המנחה בחודה של מזבח בקרן דרומית מערבית למטה, והכלי צריך לגעת במזבח (אבל אין עורר שהמנחה עצמה תיגע במזבח).
- סילוק** מסלק את כל הלבונה המפוזרת על המנחה בעד אחד, אבל לא יסירנה לגמרי.
- קמיצה** לוקח ביד ימינו מהמנחה במקום שנתרבה שמנה, וסוגר ג' אצבעות אמצעיות על פס ידו עד שתהא מלאה במנחה. (חיסר או יותר או שעלה גרגיר מלח או קורט לבונה פסול, והיתה מעבודות קשות שבמקדש).
- נתינה** הכהן מכניס את הקמיצה לכלי שרת אחר.
- ליקוט** מלקט את הלבונה מעל המנחה הנותרת בכלי הראשון ומניחו ביחד עם הקומץ.

חולבה מוליך הכלי שבו הקומץ והלבונה למזבח, ומסבב את כל המזבח עד שמגיע בקיר דרומי סמוך לספלים ושם היה ערימת מלח.

מליחה מולח את המנחה.

הקטרה משם זורקו אל המערכה גדולה.

מנחת חוטא

מי שנתחייב להציא קרבן עולה ויורד ואין ידו משגת להציא אפילו עופות מציא מנחה זו

נתינת המולת נותן את העשרון סולת בכלי שרת ואינו נותן עליו לא שמן ולא לבונה ולא מים.

הגשה מגיש את המנחה לקרן דרומית מערבית של המזבח.

קמיצה לוקח ביד ימינו מהמנחה במקום שנתרבה שמנה, וסוגר ג' אצבעות אמצעיות על פס ידו עד שתהא מלאה במנחה. (חיסר או ייתר או שעלה גריגר מלח או קורט לבונה פסול, והיתה מעבודות קשות שבמקדש).

חולבה מוליך הכלי שבו הקומץ והלבונה למזבח, ומסבב את כל המזבח עד שמגיע בקיר דרומי סמוך לספלים ושם היה ערימת מלח.

מליחה מולך שם את המנחה

הקטרה משם זורקו אל המערכה גדולה.

אח"כ מותרת השיריים באכילה לכהנים

מנחת חביתין

מלות עשה מן התורה על הכהן גדול להקריב כל יום מנחה, מנחה זו נקראת צסס חביתין היות ועשייתה היתה ע"י מחצת, מנחה זו היתה נחלקת לשתיים והיתה קריבה מחליתה צבוקר ומחליתה צין הערצים.

כהן הדיוט כשהיה מתחיל לעבוד היה ג"כ לריך להציא מנחה זו, אלא שלא היה נחלקת לשתיים אלא מוקטר צפעס אחת, מנחה זו נקראת מנחת חינוך. הכהן מציא עשרון סולת ושלושה לוגין שמן וקומץ לבונה.

חלוקה א' מחלק את העשרון לשתיים.

מחלק את השמן לשניים עשר חלקים.

חלוקת

	השמן
חלוקה ב'	מחלק כל חצי עשרון לששה חלקים שהם ס"ה שניים עשר חלקים.
מתן פולת	נותן ששה חלקים של הסולת בכלי שרת נפרד.
מתן שמן	נותן שמן על הסולת(אחד משניים עשר על כל כלי).
בלילה	מערבב את השמן והסולת.
חליטה	שורה כל עיסה במים דותחין(ובזה מקיים מה שנאמר מורכבת).
לישה	שופך לכל עיסה מים פושרין ולש.
עריכה	עורך כל עיסה לחלה.
קטוף	מקטף היינו שמחליק פני החלות במים.
אפיה	מניחן במחבת ואופה אותן בתנור.
טיגון	לוקח הנשאר מהשמן ומטגן בו את החלות.
אפיה ב'	ואח"כ אופה אותו עוד פעם.
פתיתה	מקפל כל חלה לשתים, אינו מפרידן וגם אינו כופל לארבעה, והטעם דמנחה זו לא בעי קמיצה.
נתינה בכלי שרת	נותן ו' חלות בכלי שרת,
נתינת הלבונה	מניח עליהם חצי הלבונה
חגישה	מגיש את המנחה לקרן דרומית מערבית של המזבח.
חולכה	מוליך את הכלי לראש המזבח.
מליחה	מולח את המנחה.
הקטרה	מקטיר הכל למזבח.
כסדר הזה עשה שוב בין הערבבים (על עוד ששה חלקים), וענחת חינוך עושה זאת פעם אחת לשניים עשר חלות.	
והטעם שאין שיריים במנחה זו מצאך החינוך: כי כונת הקרבן לעורר לב המקריב לה, ואם יאכל הכהן מנחתו שהביא לא יתעורר לבו עליה, דגראה הדברים כאופה פת ללרכו.	

מנחת העומר

חסור לקצור ולאכול תבואה חדשה של השנה עד הקרבת מנחת העומר ואיסור זה הוא על כל חמשת מיני דגן, בזמן הזה שאין ביהמ"ק קיים עלם היום מתרת חדש באכילה, המנחה היתה בראה מן השעורים ולא כשאר המנחות שבאות מן החיטים.

סדר

מנחות פרק י' משנה ג'

הקצירה:

ביצד היו עושים. שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב, ועושין אותו כריכות במחבר לקרקע, כדי שיהא נוח לקצור. וכל העירות הסמוכות לשם, מתכנסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול. בין שחשכה, אומר להם, בא השמש, אומרים הין. בא השמש, אומרים הין. מגל זו, אומרים הין. קפה זו, אומרים הין. בשבת אומר להם, שבת זו, אומרים הין. שבת זו, אומרים הין. אקצור, והם אומרים לו קצור. אקצור, והם אומרים לו קצור. שלש פעמים על כל דבר ודבר, והם אומרים לו הין, הין, הין. וכל כך למה, מפני הביתוסים, שהיו אומרים, אין קצירת העמר במוצאי יום טוב:

ברטנורא

מפני הלדוקים וביתוסים שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יום טוב. אלא במוצאי שבת, דכתיב (ויקרא כ"ג) וספרתם לכם ממחרת השבת, ממחרת שבת בראשית משמע, ומסורת בידינו מאבותינו דהאי ממחרת השבת היינו מחרת יום טוב ראשון של פסח בין שחל בחול בין בשבת. וכן מצינו בספר יהושע (ה' י"א) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מלכות וקלי, והרי נאמר בתורה (שם) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עלם היום הזה, ומאחר שתלה היתר החדש במחרת הפסח הדבר ברור שמחרת הפסח הוא המתיר את החדש ובו קולרים העומר בין שחל יום טוב ראשון של פסח בחול בין שחל להיות בשבת. ולפיכך הקולרים מגביהין קולם כדי שישמעו הבייתוסים ולהוליא מלצן. וקולרים העומר בלילה ולא ביום, דכתיב וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' שבע שבתות תמימות תהיינה, וא"א להיות תמימות אלא אם כן מתחיל למנות מתחלת הלילה, שהרי הלילה תחלת היום הוא, והרי הוא אומר (דברים ט"ז) מהחל חרמש בקמה תחל לספור, אלמא הקצירה בלילה הוא בשעה שמתחיל למנות:

קצרוהו ונתנוהו בקפות, הביאוהו לעזרה, היו מהבהבין אותו באור, כדי לקיים בו מצות קלי, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, בקנים ובקליחות חובטים אותו, כדי שלא יתמעך. נתנוהו לאבוב, ואבוב היה מנקב, כדי שיהא האור שולט בכלו. שטחוהו בעזרה, והרוח מנשבת בו. נתנוהו ברחים של גרוסות, והוציאו ממנו עשרון שהוא מנפה משלש עשרה נפה, והשאר נפדה ונאכל לכל אדם,

ברטנורא

מהבהבין אותו באור. בעודו נשיבלין, כדי לקיים בו מצות קלי כדכתיב (ויקרא ב') חביב קלוי באש, ובמנחת העומר מיירי קרא: וחכמים אומרים. תחלה חובטים. ולא כדרך תבואה יצקה שחובטים אותו במקל, אלא בקנים לחים:

ובקליחות. בקלה של כרוב, כדי שלא יתמעך. ואח"כ מקיימין בו מצות קלי: נתנוהו לאבוב. לסבירא להו לרבנן שאם מהבהבים אותו באור ממש אין נקרא קלי, שאין נקרא קלי אלא ע"י דבר אחר דהיינו ע"י כלי, שנותנים אותו באבוב, והוא כלי של נחשת מנוקב שמוכרי קליות קולין בו. והלכה כחכמים: ברחיים של גרוסות. שאין טוחנות דק אלא עבה. שאם יטחנו יפה יעברו הסובין של קליפה נפפה עם הסולת. וגרוסות לשון גריסין של פול, ועל סם כן נקראה גרש כרמל:

סיכום לפי שיטת חכמים: חביטה בקנים לחים ובקליחי כרוב, היבוב ע"י אבוב באש, ואח"כ טוחנים.

יוצק חלק מהשמן בכלי שרת. (לדעת רוב השיטות אין שיעור לכמות השמן, אבל מובן שצריך שיסאיר די שמן לשאר היציקות) ובחזו"א כתב שלא יפחות מבזית.

ייציקה א'

נתינת
הסולת

נותן את הסולת על השמן.

מתן שמן
ב'

נותן מתנה שניה על הסולת שבכלי.

בלילה

מערבב את השמן עם הסולת.

מתן שמן
ג'

נותן את כל השמן שבכלי לעיסה, (ואסור שיסאיר בכלי אפילו מעט שמן, דאל"כ הוי מחוסר שמן שפוסל.)

תנופה

מניף את המנחה במזרח המזבחה.

חגישה

מגיש את הכלי עם המנחה בחודה של מזבחה בקרן דרומית מערבית למטה, והכלי צריך לגעת במזבחה (אבל אין צורך

שהמנחה עצמה תיגע במזבח).

סילוק מסלק את כל הלבונה המפוזרת על המנחה בצד אחד, אבל לא יסירנה לגמרי.

קמיצה לוקח ביד ימינו מהמנחה במקום שנתרבה שמנה, וסוגר ג' אצבעות אמצעיות על פס ידו עד שתהא מלאה במנחה. (היסר או ייתר או שעלה גרגיר מלח או קורט לבונה פסול, והיתה מעבודות קשות שבמקדש).

נתינה הכהן מכניס את הקמיצה לכלי שרת אחר.

ליקוט מלקט את הלבונה מעל המנחה הנותרת בכלי הראשון ומניחו ביחד עם הקומץ.

חולבה מוליך הכלי שבו הקומץ והלבונה למזבח, ומסבב את כל המזבח עד שמוגיע בקיר דרומי סמוך לספלים ושם היה ערימת מלח.

מליחה מולח את המנחה.

הקטרה מקטיר הכל למזבח.

ואח"כ מותרת השיריים צאכילה לכהנים

שתי הלחם

שתי הלחם מציחים צצטעות הם מתירים חדש למנחות (ולאכילת חולין מתרת העומר) ויחד עמם מציחים צ' כצשים לשלמים(והם שלמי ליצור היחידים) ושעיר לחטאת, פר ושני חילים ושצעה כצשים לעולה.(מלמד מוספי טלרת)

הבאה מביא שני עשרונים סולת.

חימוץ מכניס שאור מחומץ בתוך שני כלים של שני עשרונים ונותן עליהם את הסולת.

מתן מים מוסיף מים בין פושרין ובין חמים(כל המנחות נילשות רק בצונן מחשש שמא יחמיצו אבל שתי הלחם היות שבאין חמץ לכך אין חשש זו)

עריכה עורך כל עשרון לאורך שבעה טפחים על רוחב ארבעה טפחים והגובה לא נתפרש.

קטיפה מקטף פני הבעק במים.

מכניסו בדפוס מיוחד ואופהו אחת אחת.	אפיה
מניף את שתי הלחם יחד עם שני כבשי השלמים כשהכבשים חיים, ולאחר שחיטה תנופה נוספת עם החזה ושוק.	תנופה
לאחר הקטרת אימורי הכבשים הכהן גדול נוטל לחם אחד, והלחם השניה מתחלקת לכל המשמרות, ולא היה למזבח ממנה כלום.	אכילה

לחם הפנים

	<u>סדר העשיה</u>
מודד עשרים וארבעה עשרונים סולת ומצרף כל שני עשרונים יחד.	מדודה
לש במים פושרין כל שני עשרונים בנפרד.	לישה
עורך כל אחת שיהיה אורך עשרה טפחים ורובו ה' ועובי טפח וכופל שני טפחים לכאן ושני טפחים לכאן, וזוקפן בעידי הלחם כעין דפנות.	עריכה
עושה חריצין מתחת הלחם שבהם נכנסו אח"כ הקנים, לשמונה בעקות עשה שלושה חריצין, ולשנים עושה שני חריצין, ולשניים שהיו עומדין ע"ג השולחן לא עשה כלל חריצין.	חריצין
אח"כ הכניס את הבעיקות לדפוס מיוחד כדי שלכולם יהיה צורה שזה.	הכנסה לדפוס
לאחר מכן היה מדביק בעק כעין קרנים בכל אחד מראשי הדופן כלפי החלל שבין שני הדפנות, שיעור אורך הקרן היה שבע אצבעות.	הדבקות בצק
מקטף פני הבעק במים.	קטיפה
לאחר מכן היה מכניסו לדפוס שני (לרשיי היה של ברזל)	הכנסה לדפוס
	ב'
לאחר מכן היה אופה אותן שתים שתים. (ובמנחת חינוך כתב דיכול לאפות כולם יחד, רק הקפידא הוא שלא יאפה אותן פחות משנים)	אפיה
לאחר האפיה היה מניחין אותן ע"ג שולחן של שיש שהיה בצד הצפוני של האולם, וטעם הדבר שהיה של שיש כי החלה חמה ואם יניחנו מיד על זהב יתעפש.	הנחה ע"ג שולחן

סדר החלפת החלות

הסרת הקנים בערב שבת היה נכנס אחד הכהנים והסיר את כל הכ"ח קנים, והניחן על הרצפה לאורכו של השולחן.

הסרת הקשיות ביום השבת היו מורדין גם את הקשיות מעד צפונה ומעד דרומה של השולחן
הכנסת החלות לאחר הקרבת המוספין היו נכנסין שמונה כהנים שני כהנים שתפקידם להורידן כל אחד ששה חלות ישנות, שני כהנים שתפקידם להוריד שני הבזיכין, שני כהנים וביד כל אחד ששה חלות חדשות, ושני כהנים ובידם שני בזיכין חדשים.

סילוק הבזיכין שני הכהנים שנתמנו לכך מורדין את הבזיכין הישנים, מעשה זה נחשב כקמיצה.

החלפת החלות הכהנים המכניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום והשולחן לפניהם. והכהנים המורידים עומדים בדרום ופניהם לצפון והשולחן לפניהם, אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה בתוך טפחו של זה.

הנחת החלות הישנות את החלות הישנות מניחין אותן ע"ג שולחן זהב שהיה בעד הדרומי של האולם, ואסור שיהיה על של שיש דהיות והיה לפני כן בשולחן של זהב ומעלין בקודש ולא מורדין.

הקטרת הבזיכין שני כהנים מוליכין את הבזיכין לראש המזבח ומולחין אותן ומקטידין אותן ע"ג המערכה שניה של קטורת.

אכילת הלחם לאחר הקרבת הבזיכין מותרת הלחם באכילה, ששה נוטלין משמר הנכנס, וששה משמר היוצא, ושניהם צריכין ליתן שלושה חלות לכהן גדול.

סידור הקנים במוצאי שבת נכנס כהן ומסדר את הקנים.

סיכום דיני צרעת בעזר הבשר

מראה לבן על בשרו במקום שהיה ברי לחלוטין, והוא חולי המכאוב ומצעריו וגונה ממכאוביו ואינו יכול להתאפק וגונה ממכאוביו עד שאחרים יודעים מזה.

הנגע:

<u>ג</u> פסה (התרחב הנגע לאחר ההסגר)	<u>ב</u> מחית בשר חי בתוך הכתם	<u>א</u> צ' שערות לבנות בתוך הכתם
--	--------------------------------------	---

**סימני
טומאה:**

וסימנך על שפ"ם יעטה

<u>ב'</u> כל הגוף הפך להיות לבן	<u>א</u> הנגע נעשה כהה יותר מדרגה ד'
------------------------------------	--

**סימני
טהרה:**

<u>טהור</u>	<u>מוסגר</u>	<u>מוחלט</u>
<u>בפעם הראשונה כשבא אל הכהן</u>		
כהה יותר ממראה ד',	מראה נגע ללא סימן טומאה או טהרה.	מראה נגע עם צ' שערות לבנות, או מחיה.
<u>בסוף הסגר ראשון אם הוא נטהר הוא טעון טבילה</u>		
כהה יותר ממראה ד', או פרח בכולו	עמד בעיניו	הופיע אחד מג' הסמנים
<u>בסוף הסגר שני אם הוא נטהר הוא טעון טבילה</u>		
הופיע סימן טהרה	אין הסגר שלישי	עמד בעיניו וכ"ש אם הופיע סימן טומאה

פריחה לאחר הפטור אם טיהרו הכהן ואח"כ פרח בכולו טמא.

פריחה לאחר החלט אם טמאו הכהן ואח"כ פרח בכולו טהור.

הערה מה שכתוב כאן שלאחר הסגר שני עמד בעיניו הוא סימן טומאה היינו דוקא לרש"י.

סיכום דיני שחין ומכזה

שחין: אדם שהיה בעור בשרו מכת שחין שהוא פצע שנעשה ע"י הכאה של דבר קר כגון באבן או כיוצא בו, וממכה זה נעשה פצע ונתרפא, ולאחר הריפוי הופיע שם נגע.

מכזה: אדם שהיה בעור בשרו מכה ע"י דבר חם ותרפא המכה ובמקומה צמחה נגע.

<u>א</u> בהרת	<u>ב</u> שאת	<u>ג</u> ספחת הבהרת	<u>ד</u> ספחת השאת
------------------	-----------------	------------------------	-----------------------

**סימני
טומאה:**

א   ב
ז' שערות לבנות   פסה הנגע

**סימני
טהרה:**

א   ב
עמד צעיניו   כהה יותר ממראה ד'

<u>טהור</u>	<u>מוסגר</u>	<u>מוחלט</u>
<u>בפעם הראשונה כשבא אל הכהן</u>		
כהה יותר ממראה ד'	מראה נגע ללא סימן טומאה או טהרה	מראה נגע עם שער לבן
<u>בסוף שבוע ראשון</u>		
כהה יותר ממראה ד' או עמד צעיניו	אין הסגר נוסף	הופיע סימן טומאה

סיכום דיני נגעי נתק

נתק הוא שער שנשר בראש או בזקן, ובסביבו יש שערות

מקום שהיה בו שער ונשר

הנגע:

סימני

א
שער כהוב דק(קלרות)

ב
פשה הנגע לאחר ההסגר

טומאה:

סימני

א
שער אחד
שחור(אפילו שיש עוד
סימן טומאה)

ב
לא פשה (לאחר
הסגר ב')

ג
פרח זכולו היינו
שלא נשאר שער
בראש.

טהרה:

<u>מחלט</u>	<u>מוסגר</u>	<u>שחור</u>
<u>בפעם הראשונה שבא אל הכהן</u>		
נתק עם שער כהוב	נתק ללא סימן <u>בסוף שבוע ראשון</u>	שער אחד שחור
הופיע סימן טומאה או פשה	עמד בעיניו ללא סימן, ומגלח כל שעריו חוץ משתי שורות סביב לנתק. <u>בסוף שבוע שני</u>	ירד משיעורו או הופיע שער שחור או פרח זכולו(כל שעריו נפל)
הופיע סימן טומאה או פשה	אין הסגר נוסף	עמד בעיניו או שער שחור או ירד משיעורו

סדר טהרת המצורע

כשיתרפא הצרוע מצערותו הוא קורא לכהן והכהן בא אליו חוץ למחנה לבדוקו, אם הכהן רואה שהצרוע התרפא ונראה בו סימני טהרה יש על המצורע מצות עשה להיטהר, סדר הטהרה נמשך לשמונה ימים ומחולק לשלושה שלבים, שלב א: ביום הראשון, שלב ב: ביום השביעי, שלב ג: ביום השמיני.

ביום הראשון

המצורע עדיין עומד מחוץ לעיר

הבאת כלי	המצורע מביא לטהרתו כלי חדש של חרס.
נתינת מים	בתוך הכלי הוא מכניס רביעית מים חיים (מי מעין, והיות ונובע ללא הפסק נקראים מימיו מים חיים) .
הבאת צפרים	הכהן מצוה על איש אחר לקחת צפרים והלקיחה ביד כל אדם, הציפורים צריכים להיות ציפורי דרוז, ושזין במראה.
הבאת דברים נוספים	מביא ג"כ עץ ארז, אזוב, ושני תולעת.
שחיטה	הכהן שוחט את המובחרת שבשתייהם על המים שבכלי חרס וממצה דמה עד שיהיה ניכר בתוך המים.
קבורה	הכהן חופר וקובר את הציפור השחווטה בפני המצורע.
כריכה	הכהן נוטל את העץ ארז שני תולעת והאזוב ומניחן ביחד והיות שהשני תולעת היתה ארוכה מכולם כורך עם העודף את שתיהן.
קירוב	הכהן סומך לחבילה את הציפור החיה, ובאופן שראשי אגפים וראש הזנב של הציפור החיה מוצמדים אליהם.
טבילה בכלי	טובל את ארבעתן בכלי חרס שהמים והדם מעורבין שם.
הזאה	מזה ע"ג ידו של המצורע שבע פעמים, (ודי בטבילה אחת) ואח"כ אומר לו טהור אתה.
שלוח	אחרי כן לוקח הכהן את הציפור ונכנס לעיר ומתוכה זרקה חוץ לחומה, (הציפור המשולחת אינה אסורה באכילה, דלא אמרה תורה "שלח" שתהא למכשול עון וילכדנה בני אדם ויאכלו ממנה).
גלוח	אחרי שלוח הציפור חוזר הכהן ויוצא מחוץ לעיר למקום שהמצורע נמצא ומגלח (ביום) ע"י תער דווקא (דאל"כ פסול) את כל שעריו (נשארו שתי שערות פסול).

טבילת בגדים מוצה על המצורע לכבס את בגדיו במקוה, (אבל אינו מעכב).

טבילת הגוף טובל כל גופו אח"כ מותר למצורע להיכנס לעיר, חבל הוא עדיין חב הטומאה.

ביום השביעי

גילוח הכהן מגלח את כל שעריו בתער(שלא בתער או שנשארו שתי שערות בגוף פסול)

טבילת בגדים מוצה על המצורע לכבס את בגדיו במקוה, (אבל אינו מעכב).

טבילת הגוף טובל כל גופו, ונטהר מלהיות אב הטומאה, אבל עדיין אסור באכילת תרומה .

הערב שמש לאחר שקיעת החמה מותר באכילת תרומה (אם הוא כהן) אבל אסור באכילת קדשים ולהיכנס למקדש.

ביום השביעי

ביום השמיני מביא שלשה קרבנות: כבש לאשם, כבשה לחטאת, כבש לעולה, לכל קרבן מביא מנחות שהם ביחד: 3 עשרונים סולה, 9 לוגין שמן, חוץ משמן זה מביא עוד לוג לאורך ההזאות שהם ביחד 10 לוגין.

ואם הוא עני שאין בידו להביא קרבנות הללו, מביא כבש לאשם, שני עופות לחטאת ולעולה, ומביא עשרון סולה, 4 לוגין שמן, 3 למנחה 1 להזאה,

דברים הפיזחים בקרבנות עצורע

- א) צריך להביא לוג שמן לצורך ההזאות.
- ב) האשם קרב תחילה, משא"כ בכל הקרבנות כשלהטאת מצורף עוד קרבנות, הדין שחטאת קריבה ראשונה, והטעם שכאן אשם קודמת לחטאת היא שלפני האשם עדיין אסור להיכנס לעזרה, ורק ע"י הקרבתה מותרת הכניסה לעזרה, לכן היא נקרבת תחילה.
- ג) כל הקרבנות קבלת דם ע"י כהן אחד, ואילו כאן יש ב' כהנים, א' בכלי, ב' ביד.
- ד) המקום היחידי שקבלת דם ביד.
- ה) החטאת והאשם טעונים נסכים, משא"כ בשאר חטאות ואשמות.
- ו) כבש האשם טעון תנופה מחיים.
- ז) שפיכת השמן הוא ליד שמאל.

סדר היום השמיני

טבילה המצורע טובל (ואע"פ שטבל מאמש מ"מ טובל פעם נוספת, והטעם דהיות והיה רגיל עד כה בטומאה חיישינן שמא מאתמול לא נזהר היטב).

העמדה היות ואסור למצורע להיכנס עדיין לעזרה, אבל בעזרת נשים היה מותר, לכך היה עומד בעזרת נשים בפישפש הצפוני שליד שער ניקנור, ופניו למערב.

תנופה הכהן לוקח את כבש האשם כשהוא חי מניח שתי ידיו תחתיו ומניפו עם לוג השמן בדרך כל התנופות.

פמיכה לאחר התנופה מביא הכהן את האשם עד לפתח והמצורע מכניס שתי ידיו לעזרה, (דסמיכה טעונה צפון) וסומך עליו.

שחיטה שוחטים את הכבש בעפון.

קבלה שני כהנים מקבלים את הדם אחד בכלי ואחד ביד, (דקבלה צריכה להיות בימין דווקא).

הולכה הכהן שקיבל בכלי מוליך את הדם למזבח.

זריקה הכהן זורקו שתיים שהן ארבע, ושיירי הדם ביסוד דרומי.

נתינת דם הכהן שקיבל את הדם בידו מערה את הדם ליד שמאל, (דנתינת הדם טעונה ימין) ונותן על המצורע.

כיצד הוא נותן:

הכהן עומד בעזרה והמצורע חוץ לעזרה, המצורע מכניס רק את ראשו והכהן נותן על תנוך אוזנו הימנית (תנוך היינו החלק באוזן שקרוב לעד הרך אבל הוא קשה ודומה לעצם) אח"כ מכניס ידו הימנית ונותן לו על בהן ידו, הפרק האמצעי שבאגודל) ואח"כ הוא מכניס רגלו הימנית והכהן נותן לו על הבהן.

הקרבת הקרבנות המצורע נקרא עדיין מחוסר כיפורים ולכך ממשיך לעמוד במקום שעמד עד עתה, ומקריבים החטאת ואח"כ העולה, את הסמיכה עשה כשם שעשה באשם.

הזאת שמן לאחר הקרבת הקרבנות נוטל הכהן את השמן ויוצק לתוך כפו "השמאלית" של חבירו והכהן טובל אצבעו בכף של חבירו ומזה שבע פעמים כנגד בית קודש הקדשים, לפני כל הזאה היה צריך לטבול .

נתינת שמן הכהן נותן על המצורע שמן בדרך שנתן את הדם, והיינו על תנוך אוזנו ובהן היד ובהן הרגל. מותר השמן היה נותן על ראש המצורע.

סיכום דיני נגעי בגדים

שינוי מראה בגד צמר או פשתים או כלי עור, ודווקא לבגים ולא נעבעו לא בידי אדם ולא בידי שמים, גודל הבגד לפחות ג על ג אצבעות.

<u>ב</u> אדום	<u>א</u> ירוק
וחז"ל קבעו ג' מראות בבגדים	
<u>ג</u> ירוק חלש או אדום חלש	<u>ב</u> ירוק או אדום ציווני
<u>א</u> ירוק חזק או אדום חזק	

הנגע:

ב
עמד צעיניו לאחר הסגר שני.

א
פשה

**סימני
טומאה:**

ג
פרח בכל הבגד

ב
מרחה שני צפוף
הסגר ראשון

א
מרחה ג'

**סימני
טהרה:**

<u>קורע</u>	<u>מוחלט</u>	<u>מוסגר</u>	<u>שחור</u>
<u>בפעם הראשון כשבא אל הכהן</u>			
אין צפעס הראשונה	אין צפעס הראשונה	אם היה מראה א' מכניסו בקופסא מחוץ לעיר שצעת ימים ואסור להוליאו משם	מרחה צ'
<u>בסוף הסגר ראשון</u>			
אין צפעס השניה	פשה הנגע	עמד צמרחהו או שירד למרחה צ'	ירד למראה ג', או פרח בכל הבגד
<u>בסוף הסגר שני</u>			
ירד למראה צ' או שנהפך מירוק לאדום או מאדום לירוק	מרחה א'	אין הסגר שלישי	עמד צמרחה צ' או נתחלש לג' או פרח בכל הבגד

בגד שקרעו מקום הנגע וחזר לאותו מקום אפילו בלצב אחר טמא מיד.

סיכום דיני נגעי בתים

בית בארץ ישראל (דווקא) שמידתו די על די אמות (לפחות) ויש לו די כותלים,

הנגע נראה מתוכו בגודל שני גריסים (משא"כ בשאר נגעים שהשיעור בגודל גרים).

<u>א</u> ירקרק	<u>ב</u> אדמדם	הנגע
<u>א</u> פסיון	<u>ב</u> שפל מן הקיר	
<u>א</u> שאינו שפל מן הקיר		סימני טומאה:
		סימני טהרה:

<u>מחלט</u>	<u>מוסגר</u>	<u>חליצת האבנים</u>	<u>טחור</u>
אין מוחלט בפעם הראשונה.	מראה ירקרק או אדמדם, ומפנים את הבית מכל החפלים ומאדם.	<u>בפעם הראשונה כשבא אל הכהן</u> אין בפעם הראשונה.	שני הגריסין אינם ביחד, או שחלש משני המראות, או שאינו שפל
אין מוחלט בפעם השניה	עמד במראיתו	<u>בסוף הסגר ראשון</u> פשה הנגע	הלצב התחלש, ולריך לקלף מקום הלצב.
חזר הנגע לאחר החליצה.	אין הסגר ללא חליצה	<u>בסוף הסגר שני</u> פשה הנגע או שטמד צטניו	נחלש מצ' המראות, או שהנגע נעלם, או שלא חזר לאחר הניתוח ולריך ליפורים
חזר הנגע	אין	<u>בסוף הסגר שלישי</u> אין	לא חזר הנגע ולריך ליפורים

סדר טהרת הבית

הכאת כלי	המצורע מביא לטהרתו כלי חדש של חרס.
נתינת מים	בתוך הכלי הוא מכניס רביעית מים חיים (מי מעין והיות ונובע ללא הפסק נקראים מימיו מים חיים) .
הכאת צפרים	הכהן מצוה על איש אחר לקחת צפרים והלקיחה ביד כל אדם,הציפורים צריכים להיות ציפורי דרור, ושזין במראה.
הכאת דברים נוספים	מביא ג"כ עץ ארז, אזוב, ושני תולעת.
שחיטה	הכהן שוחט את המובחרת שבשתייהם על המים שבכלי חרס וממצה דמה עד שיהיה ניכר בתוך המים.
קבורה	הכהן חופר וקובר את הציפור השחוטה בפני המצורע.
כריכה	הכהן נוטל את העץ ארזו שני תולעת והאזוב ומניחן ביחד והיות שהשני תולעת היתה ארוכה מכולם כורך עם העודף את שתיהן.
קירוב	הכהן סומך לחבילה את הציפור החיה, ובאופן שראשי אגפים וראש הזנב של הציפור החיה מוצמדים אליהם.
טבילה בכלי	טובל את ארבעתן בכלי חרס שהמים והדם מעורבין שם.
חזאה	מזה ע"ג הבית של המצורע שבע פעמים,(ודי בטבילה אחת) ואח"כ אומר לו טהור אתה.
שלוח	אחרי כן לוקח הכהן את הציפור ונכנס לעיר ומתוכה זרקת חוץ לחומה, (הציפור המשולחת אינה אסורה באכילה, דלא אמרה תורה "שלח" שתהא למכשול עון וילכדנה בני אדם ויאכלו ממנה).